

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
ΣΑΒΒΑΤΟ 15 ΙΟΥΝΙΟΥ 2019
ΑΡΧΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ**

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α

- A.1   α. Σωστό   β. Λάθος   γ. Σωστό   δ. Σωστό   ε. Λάθος
A.2   1. γ
          2. β

ΘΕΜΑ Β

B.1 α. σχολικό βιβλίο σελίδες 167 – 168

Το είδος του πληθωρισμού που εμφανίζεται στην οικονομία, όπου διανύεται περίοδος χαμηλής σχετικά ζήτησης, δηλαδή ανεργίας και μείωσης των εισοδημάτων, είναι ο πληθωρισμός κόστους.

(Ο πληθωρισμός κόστους τονίζει το ρόλο των εργατικών σωματείων και τη δύναμη των ολιγοπωλίων.)

Τα βασικά αίτια που προκαλούν τον πληθωρισμό κόστους είναι :

- Τα εργατικά σωματεία ή ορισμένα απ' αυτά έχουν αρκετή δύναμη, ώστε να μπορούν να πετυχαίνουν αυξήσεις των μισθών και ημερομισθίων, ακόμα και όταν υπάρχει ανεργία.
- Τα μεγάλα μονοπώλια και ολιγοπώλια έχουν αρκετή δύναμη στην αγορά, ώστε να μεταβιβάζουν τις αυξήσεις του κόστους, που προκαλούνται από την αύξηση των εργατικών μισθών, στους αγοραστές αυξάνοντας την τιμή του προϊόντος.

[Πολλά, όμως, από τα προϊόντα αυτά αποτελούν πρώτη ύλη για την παραγωγή άλλων αγαθών, που σημαίνει αύξηση του κόστους και της τιμής τους. Κατ' αυτόν τον τρόπο η αρχική αύξηση του κόστους σε ορισμένους κλάδους διαχέεται σε ολόκληρη την οικονομία, με αποτέλεσμα την αύξηση του γενικού επιπέδου των τιμών. Είναι φανερό ότι η παραπάνω διαδικασία μπορεί να ξεκινήσει τόσο από τα εργατικά σωματεία (αύξηση μισθών) όσο και από τις επιχειρήσεις (αύξηση κερδών)].

- Η αύξηση του κόστους προέρχεται από την αύξηση της τιμής ορισμένων βασικών πρώτων υλών και ενέργειας, κυρίως της τιμής του πετρελαίου.

(Η αύξηση της τιμής του πετρελαίου που πέτυχαν κατά το 1973 και 1979 οι χώρες του ΟΠΕΚ (OPEC) είναι χαρακτηριστικό παράδειγμα πληθωρισμού κόστους.)

β. σχολικό βιβλίο σελίδα 166

Η ποσοστιαία μεταβολή του επιπέδου των τιμών (ή του δείκτη τιμών) μέσα σε μια ορισμένη χρονική περίοδο ονομάζεται ρυθμός πληθωρισμού. Έτσι, όταν λέμε ότι ο ρυθμός πληθωρισμού είναι 6%, εννοούμε ότι το επίπεδο των τιμών του τρέχοντος έτους είναι 6% υψηλότερο από αυτό του προηγούμενου έτους.

γ. σχολικό βιβλίο σελίδα 166

Ο πληθωρισμός μειώνει την αξία των αποταμιεύσεων. Τα άτομα που πλήττονται περισσότερο είναι οι μικροί αποταμιευτές που δεν έχουν τη δυνατότητα έγκαιρης και ασφαλούς επένδυσης των χρημάτων τους. Είναι φανερό ότι ο πληθωρισμός αποτελεί αντικίνητρο για αποταμίευση. Έτσι, σε περιόδους έντονου πληθωρισμού αυξάνεται η κατανάλωση και μειώνεται η αποταμίευση.

ΘΕΜΑ Γ

Γ.1 σχολικό βιβλίο σελίδα 13

Συνειδητά ή ασυνείδητα το νοικοκυριό παίρνει τρεις οικονομικές αποφάσεις σχετικά με τη χρησιμοποίηση του εισοδήματός του: (α) πόσο μέρος του εισοδήματος θα καταναλώσει, δηλαδή θα δαπανήσει για αγορά διάφορων αγαθών και πόσο θα αποταμιεύσει, δηλαδή θα φυλάξει για να δαπανήσει στο μέλλον, (β) το μέρος που θα καταναλωθεί, σε ποια προϊόντα και σε ποιες αναλογίες θα δαπανηθεί, και (γ) το μέρος του εισοδήματος που θα αποταμιευθεί, τότε θα χρησιμοποιηθεί και για ποιο σκοπό.

Οι αποφάσεις αυτές του νοικοκυριού επηρεάζονται από πολλούς παράγοντες, όπως: (α) Το μέγεθος του εισοδήματος, (β) το μέγεθος του νοικοκυριού και την ηλικία των μελών του. Όσο μεγαλύτερο είναι το νοικοκυριό, τόσο μεγαλύτερο είναι και το μέγεθος της κατανάλωσης. Επίσης, διαφορετικά προϊόντα αγοράζει μια οικογένεια με μικρά παιδιά απ' ό,τι μια οικογένεια με ηλικιωμένα άτομα. (γ) Η γεωγραφική θέση όπου είναι εγκατεστημένο. (δ) Το κοινωνικό περιβάλλον μέσα στο οποίο ζουν τα μέλη του.

Βασική επιδίωξη του νοικοκυριού και κριτήριο ταυτόχρονα για τη λήψη των πιο πάνω αποφάσεων είναι η όσο το δυνατόν πληρέστερη ικανοποίηση των αναγκών του με βάση το δεδομένο εισόδημα που έχει στη διάθεσή του.

Γ.2 α. Ο Λ καταθέτει 150.000 ευρώ.

Η τράπεζα κρατά ως ρευστά διαθέσιμα : $\frac{10}{100} \cdot 150.000 = 15.000$ ευρώ

Η τράπεζα δανειοδοτεί τον Μ με το ποσό : $150.000 - 15.000 = 135.000$ ευρώ

Ο Μ καταθέτει 135.000 ευρώ.

Η τράπεζα κρατά ως ρευστά διαθέσιμα : $\frac{10}{100} \cdot 135.000 = 13.500$ ευρώ

Η τράπεζα δανειοδοτεί τον Μ με το ποσό : $135.000 - 13.500 = 121.500$ ευρώ

Η ποσότητα χρήματος που δημιούργησε η τράπεζα είναι : $135.000 + 121.500 = 256.500$ ευρώ.

β. Ο Λ καταθέτει 150.000 ευρώ.

Η τράπεζα κρατά ως ρευστά διαθέσιμα : $\frac{20}{100} \cdot 150.000 = 30.000$ ευρώ

Η τράπεζα δανειοδοτεί τον Μ με το ποσό : $150.000 - 30.000 = 120.000$ ευρώ

Ο Μ καταθέτει 120.000 ευρώ.

Η τράπεζα κρατά ως ρευστά διαθέσιμα : $\frac{20}{100} \cdot 120.000 = 24.000$ ευρώ

Η τράπεζα δανειοδοτεί τον Μ με το ποσό : $120.000 - 24.000 = 96.000$ ευρώ

Η ποσότητα χρήματος που δημιούργησε η τράπεζα είναι : $120.000 + 96.000 = 216.000$ ευρώ.

Αν η τράπεζα διπλασιάσει το ποσοστό ρευστών διαθέσιμων από 10% σε 20%, η ποσότητα χρήματος που θα δημιουργήσει, θα **μειωθεί** κατά $256.500 - 216.000 = 40.500$ ευρώ.

γ. σχολικό βιβλίο σελίδες 153 – 154

Ο καθορισμός του ποσοστού των ρευστών διαθέσιμων είναι ένας από τους περιορισμούς στις δανειοδοτήσεις. Τα ρευστά διαθέσιμα είναι ένα απόθεμα χρημάτων που οφείλει να κρατάει η εμπορική τράπεζα στο ταμείο της. Για παράδειγμα, όταν η Κεντρική Τράπεζα καθορίσει το ποσοστό των ρευστών διαθέσιμων στο 20%, τότε οι εμπορικές τράπεζες είναι υποχρεωμένες για κάθε 100 ευρώ που καταθέτουν οι πελάτες τους, να κρατούν στο ταμείο τους 20 ευρώ και έχουν δυνατότητα να δανείσουν τα υπόλοιπα 80 ευρώ.

ΘΕΜΑ Δ

Δ.1

Στάδια παραγωγής	Προϊόν Α		Προϊόν Β		Προϊόν Γ	
	Αξία πώλησης (σε ευρώ)	Προστιθέμενη Αξία (σε ευρώ)	Αξία πώλησης (σε ευρώ)	Προστιθέμενη Αξία (σε ευρώ)	Αξία πώλησης (σε ευρώ)	Προστιθέμενη Αξία (σε ευρώ)
Στάδιο 1°	70.000	70.000	80.000	80.000	50.000	50.000
Στάδιο 2°	120.000	50.000	110.000	30.000	80.000	30.000
Στάδιο 3°	150.000	30.000	170.000	60.000	120.000	40.000
Στάδιο 4°	200.000	50.000	220.000	50.000	200.000	80.000
Σύνολο		200.000		220.000		200.000

Για το προϊόν Α :

- 1^ο στάδιο : Προστιθέμενη Αξία = Αξία πώλησης = 70.000 ευρώ
2^ο στάδιο : Προστιθέμενη Αξία = 120.000 – 70.000 = 50.000 ευρώ
3^ο στάδιο : Προστιθέμενη Αξία = 150.000 – 120.000 = 30.000 ευρώ
4^ο στάδιο : Προστιθέμενη Αξία = 200.000 – 150.000 = 50.000 ευρώ
Σύνολο Προστιθέμενης αξίας = Αξία πώλησης 4^{ου} σταδίου = 200.000 ευρώ

Για το προϊόν Β :

- 1^ο στάδιο : Αξία πώλησης = Προστιθέμενη Αξία = 80.000 ευρώ
2^ο στάδιο : Αξία πώλησης = 80.000 + 30.000 = 110.000 ευρώ
3^ο στάδιο : Αξία πώλησης = 110.000 + 60.000 = 170.000 ευρώ
4^ο στάδιο : Αξία πώλησης = 170.000 + 50.000 = 220.000 ευρώ
Σύνολο Προστιθέμενης αξίας = Αξία πώλησης 4^{ου} σταδίου = 220.000 ευρώ

Για το προϊόν Γ :

- 1^ο στάδιο : Προστιθέμενη Αξία = Αξία πώλησης = 50.000 ευρώ
2^ο στάδιο : Αξία πώλησης = 50.000 + 30.000 = 80.000 ευρώ
3^ο στάδιο : Αξία πώλησης = 80.000 + 40.000 = 120.000 ευρώ
4^ο στάδιο : Προστιθέμενη Αξία = 200.000 – 120.000 = 80.000 ευρώ
Σύνολο Προστιθέμενης αξίας = Αξία πώλησης 4^{ου} σταδίου = 200.000 ευρώ

Δ.2 Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (Α.Ε.Π.) είναι η συνολική αξία, ή το άθροισμα όλων των προστιθέμενων αξιών, σε χρηματικές μονάδες όλων των τελικών αγαθών και υπηρεσιών (Α, Β και Γ) που παράγονται σε μια χώρα σ' ένα συγκεκριμένο έτος.

Άρα, το Α.Ε.Π. σε τρέχουσες τιμές θα είναι :

$$200.000 + 220.000 + 200.000 = 620.000 \text{ ευρώ}$$

Δ.3 α. Πληθυσμός = Μη οικονομικά ενεργός πληθυσμός + Εργατικό δυναμικό (1)

$$\text{Μη οικονομικά ενεργός πληθυσμός} = \frac{10}{100} \cdot 2.000 = 200 \text{ άτομα}$$

Από τη σχέση (1) έχουμε: Εργατικό δυναμικό = 2.000 – 200 = 1.800 άτομα

$$\text{Ποσοστό ανεργίας} : \frac{\text{Άνεργοι}}{\text{Εργατικό δυναμικό}} \cdot 100 = \frac{360}{1800} \cdot 100 = 20\%$$

β. Εργατικό δυναμικό = Απασχολούμενοι + Άνεργοι

Άρα, έχουμε : Απασχολούμενοι = 1.800 – 360 = 1.440 άτομα